

STORTINGET

Representantforslag 103 S

(2023–2024)

fra stortingsrepresentantene Abid Raja, André N. Skjelstad, Guri Melby,
Ingvild Wetrhus Thorsvik og Ola Elvestuen

Dokument 8:103 S (2023–2024)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Abid Raja, André N. Skjelstad, Guri Melby, Ingvild Wetrhus Thorsvik og Ola Elvestuen om en tiltakspakke for å ruste norske kommuner i integreringsarbeidet

Til Stortinget

Bakgrunn

I to år har Putins angrepskrig sørget for å drive mange ukrainere på flukt. Våren 2022 var europeiske togstasjoner fulle av mennesker på flukt. I takt med at konflikten eskalerte og med beslutningen om å gi ukrainere kollektiv beskyttelse, økte ankomsttallene også i Norge. Norske kommuner har gjort en stor innsats for å bosette og integrere det høye antallet flyktninger, og veldig mange av dem som har fått kollektiv beskyttelse i Norge, har startet sitt liv i en norsk kommune de siste to årene. Rask oppskalering av mottaksapparatet og alternativ mottaksordning (AMOT) var blant tiltakene som gjorde dette mulig.

Siden krigen brøt ut, har norske kommuner tatt imot mer enn 70 000 fordrevne fra Ukraina. I 2024 har flere kommuner enn normalt gitt tilbakemelding til Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) om at de er bekymret for kapasitet i egen kommune. I den samme rapporten sier 1 av 3 ukrainske flyktninger at de vil bli boende i Norge. Over halvparten er usikre på om de ønsker å returnere. Norge har tatt imot flere flyktninger enn Sverige, Danmark og Finland til sammen. I desember 2023 og januar 2024 kom regjeringen med flere for-

slag til innstramminger, som kutt i engangsstønad for gravide på flukt fra krig og botidskrav for å kunne motta grunn- og hjelpestønad dersom man har pleietrengende i sin familie. Bakgrunnen for innstrammningene var at regjeringen mente det var blitt for attraktivt å komme til Norge. Velferdsordningene i Norge var etter regjeringens syn for gode. Regjeringen vil også bruke sine ressurser på å informere aktivt i og utenfor Ukraina om at det er krav om fem års botid for flyktninger for å kunne få tilgang til en rekke ytelser i Norge, som for eksempel alderspensjon, uføretrygd og kontantstøtte. Man kan etter forslagsstillernes syn risikere å få et kappløp mot bunnen for å gjøre det mindre attraktivt for ukrainere å komme til Norge, og på veien forringe integreringen.

Det er etter forslagsstillernes syn viktig av man nå bruker mer tid og ressurser på å styrke integreringsarbeidet ute i kommunene fremfor å ha fokus på å forsøke å skremme mennesker på flukt fra å søke beskyttelse i Norge. Det er viktig at norske kommuner får den verk-tøykassen og det handlingsrommet de trenger for å lykkes med oppgaven de har tatt på seg med å bosette flyktninger. Det er nødvendig at integreringstilskuddet kommunene mottar for å integrere flyktninger, er tilstrekkelig til å gjøre jobben med å integrere de som bosettes i lokalsamfunn i hele landet. Hvis ikke kommunene har tilstrekkelig med ressurser, vil presset på andre tjenester kunne øke. Det er derfor bekymringsverdig at regjeringen i all hovedsak har sin oppmerksomhet på å redusere adkomster, når arbeidet med å sørge for å inkludere det store antallet flyktninger i lokalsamfunn i hele Norge skjer her og nå.

Kommunene trenger handlingsrom til å arbeide med integrering for å få folk ut i jobb. Men de trenger også å sørge for at de har et tjenesteapparat som tar godt vare på barn, unge og voksne som har flyktet fra krig.

Dersom ikke integreringstilskuddet er tilstrekkelig for å dekke kostnadene, slik beregningsutvalget viste at var situasjonen for mange kommuner, vil det kunne gå utover viktige kommunale og frivillige tjenester i integreringsarbeidet. Det vil kunne redusere muligheten for å ta i bruk frivillige tiltak som flyktningeguides, som nå opplever større pågang på grunn av høye ankomsttall. Press og mangel på ressurser vil kunne gi mindre fokus på migrasjonshelse og færre ungdomskoordinatorer, der sistnevnte er et viktig tiltak for målgruppa 16–25 år med hensyn til å forebygge utenforskap. Målet er å fange opp unge i faresonen tidligst mulig, og legge til rette for skolenærvern og bidra til nettverksbygging på tvers av miljøer. Ungdomskoordinator koordinerer tiltak i samarbeid med andre instanser i kommunen som jobber tett på unge, bistår i rekrutteringsprosesser til ulike prosjekter, har tett samarbeid med IMDis mangfoldsrådgiver, deltar på Flexid-sertifisering og holder Flexid-kurs for unge.

Når regjeringen nå innskrenker rettighetene til flyktninger med kollektiv beskyttelse, vil det i mange tilfeller være kommunene som blir sittende igjen med regningen. I sin iver etter å skremme folk på flukt til å søke beskyttelse i andre land, glemmer man at dette kan gå på bekostning av kommunenes sosialhjelpsbudsjett. Blant de som flykter, er også syke og eldre mennesker. Det gir større utgifter til kommunene og sosialhjelpsbudsjettet. Stripet for muligheten til å ha rett til andre supplerende stønader, vil det i mange tilfeller være bunnbjelken i velferdsstaten: sosialhjelpen som fanger opp den som er syk, eller de som er over 55 år og ikke får delta i introduksjonsprogrammet. I tillegg til at den enkelte henvises til å leve på et eksistensminimum som ikke er ment å være en permanent løsning, belaster dette kommunebudsjettet.

For at integrerings- og bosettingsarbeidet skal være mulig å håndtere for kommunene, er de avhengige av at sentrale myndigheter kontinuerlig lytter til behovene kommunene har og hvilke verktøy de trenger for å løse oppgaven. Mange kommuner har blant annet klart å håndtere bosettingsarbeidet fordi det var mulig å rehabilitere kommunale bygg og bygge dem om til boliger, og fordi det ble gitt tilskudd til utleieboliger. Det ble også gitt unntak fra plan- og bygningsloven som muliggjorde rehabilitering av boliger på tomter som ikke er regulert til boligformål.

Mange kommuner opplever at utfordringen med tilgang på leieboliger fortsatt er aktuell og at tilgang på bolig er avgjørende for å kunne bosette flyktninger. Dessverre videreførte ikke regjeringen tilskuddet til utleieboliger, og har i stedet økt lånerammene til Husbanken. Kommuner sliter ikke med gode lånebetingelser, men har behov for tilskudd. Kommunene har også behov for at boliger som settes opp i tråd med unntaksbestemmelsene i plan- og bygningsloven, blir omfattet av

tilskuddet, slik at de har økonomisk handlingsrom og forutsigbarhet i arbeidet med å sørge for å ha nok boliger.

Det er en målsetting å sørge for at de som er i arbeidsfør alder som bosettes i Norge, kommer ut i arbeidslivet og får brukt sin kompetanse. En av prediksjonene man hadde for integreringsarbeidet etter at krigen i Ukraina brøt ut, var at dette skulle gå raskt, blant annet fordi mange av flyktningene hadde medbrakt kompetanse og formelle kvalifikasjoner.

Det å få vurdert sin kompetanse er viktig for å kunne utøve yrket sitt i Norge. For at man skal kunne få omsatt den kompetansen flyktningene har med seg og identifisere eventuelt restopplæringsbehov, vurderer Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) utdanningen den enkelte kan dokumentere. HK-dir opplyste i februar 2024 at saksbehandlingstiden er 6–8 måneder. Når arbeidsgiverne opplever mangel på kvalifisert arbeidskraft på den ene siden, og flyktningene selv ivrer etter å etablere seg i arbeidslivet og kommunene utfordres på å raskt hjelpe folk ut i arbeid og utdanning på den andre siden, så er 6–8 måneders saksbehandlingstid etter forslagsstillernes syn urimelig lenge. Det bør derfor gjøres grep for å sørge for at saksbehandlingstidene reduseres, slik at man har realistiske muligheter til å kunne bruke kompetansen sin i Norge, og at kartleggingen og tilpassingen i introduksjonsprogrammet ikke stopper opp fordi man ikke får verifisert egen kompetanse og avklart restopplæringsbehov.

Næringslivet spiller en nøkkelrolle. Det er fordi de jobbene mange av de som bosettes i norske kommuner skal kvalifisere seg til, er i privat sektor. Til tross for gode eksempler på lokale rekrutteringssamarbeid er det etter forslagsstillernes syn for få systematiske forsøk og virkemidler for å koble flyktninger og bedrifter sammen på et tidligere tidspunkt i integreringsarbeidet. Det bør derfor være mulig å bruke deler av integreringstilskuddet ute i bedrift, samtidig som bedriften får ansvar for deler av opplæringen, slik at man kan sy sammen karriereløp for raskere inkludering i arbeidslivet.

Kommunene som tar imot flyktninger, investerer tid og ressurser i de som bosettes i kommunene sine, med midlene de er tildelt gjennom integreringstilskuddet. Allikevel velger mange å flytte ut av kommunene de er bosatt i etter at introduksjonsprogrammet er gjennomført. Å sørge for at flest mulig finner jobb og kan etablere seg i kommunen der de har blitt bosatt, er viktig for å sørge for at flest mulig blir der de allerede har nettverk og tilhørighet. I tillegg er det etter forslagsstillernes syn viktig at man vurderer om det er andre incentiver som kunne blitt brukt mer systematisk for å sørge for at man opprettholder den spredte bosettingen som er et av suksesskriteriene ved norsk integreringspolitikk. Da bidrar man samtidig til å avlaste regionsentre og større byer som har utfordringer med sekundærtil-

flytting av flyktninger som ikke har fått etablert seg i lokalsamfunnene der de ble bosatt.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen sørge for at det etableres et hurtigspor for å få godkjent utenlandsk utdanning i Norge.
2. Stortinget ber regjeringen igangsette forsøk med arbeidsrettede pakkeløp med integrering på arbeidsplassen, der næringslivsaktører kan motta deler av integreringstilskuddet når de gir opplæring og lønnet arbeid til flyktninger i introduksjonsprogrammet.
3. Stortinget ber regjeringen gjeninnføre Husbankens tilskuddsordning for utleieboliger og tilhørende virkemidler for å gjøre det enklere å få tilgang på boliger i bosettingsarbeidet.
4. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til incentiver for å gjøre det mer attraktivt for flyktninger å bli værende i den kommunen der de er bosatt under gjennomføringen av introduksjonsprogrammet.
5. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til tiltak for å sikre at kommunene kompenseres tilstrekkelig for merkostnadene ved å ta imot flyktninger og tiltak for å sørge for at eldre og andre som flykter til Norge og av ulike årsaker ikke er arbeidsføre, har en forutsigbar og verdig inntektssikring i sine liv.

6. mars 2024

Abid Raja

André N. Skjelstad

Guri Melby

Ingvild Wetrhus Thorsvik

Ola Elvestuen

